

Leeswijzer foknormen (voorheen normenmatrix) - dynamisch document versie 16-2-2024

In deze leeswijzer staat informatie over de invulling van de foknormen. Het is een dynamisch document, wat betekent dat deze vaak kan worden aangevuld. Wanneer u informatie mist of stukken onduidelijk vindt, hopen we dat u dit kunt melden via dierenarts@raadvanbeheer.nl. Deze leeswijzer is opgesteld ter verduidelijking van de invoering en gebruik van de foknormen.

Wat kan er in

Minimale leeftijd

Minimale leeftijd is van belang omdat een hond op deze manier de tijd krijgt om zich te ontwikkelen. Daarmee weet je beter of de hond een goed fundament heeft, mentaal en fysiek stabiel is. Het geeft ook de tijd voor de screeningsonderzoeken. Door de leeftijd te verhogen verklein je ook de kans om ongewild met een ziek dier te fokken. De hond heeft namelijk meer tijd om symptomen daarvan te laten zien.

Screeningsonderzoeken.

Veel grote rassen hebben meer kans op het ontwikkelen van HD, dat is dan ook een screening die bij veel rassen wordt uitgevoerd. Vervolgens zijn er veel rasverenigingen die dezelfde combinaties toestaan. Daarom is er gekozen voor blokken, je geeft aan welke combinaties van resultaten toegestaan zijn. Deze combinaties zijn vooraf geprogrammeerd, zodat ze sneller, met minder kosten (IT en testen) en minder foutgevoelig ingevoerd kunnen worden.

Voor de screening naar **heupdysplasie** betekent dit een van de volgende opties (*ongetest: alleen voor buitenlandse reu). Opties in blokken in bijlage.

Optie 1: A en B

Optie 2: A en B, C alleen in combinatie met A

Optie 3: A en B, C alleen in combinatie met A of B

Optie 4: A, B en C

Optie 5: als optie 1 waarbij toegevoegd ongetest x A

Optie 6: als optie 2 waarbij toegevoegd ongetest x A

Elleboogdysplasie

Opties in blokken in bijlage.

Optie 1: vrij

Optie 2: vrij, graad I alleen in combinatie met vrij

Optie 3: vrij en graad I

Patella luxatie (*ongetest: alleen voor buitenlandse reu):

Opties in blokken in bijlage.

Optie 1: vrij

Optie 2: vrij, graad 1 alleen in combinatie met vrij

Optie 3: vrij en graad 1

Optie 4: als optie 2 waarbij toegevoegd ongetest x vrij

Optie 5: vrij en graad 1, graad 2 alleen in combinatie met vrij

ECVO

Er zijn op dit moment geen vaste opties ingebouwd voor het ECVO oogonderzoek. Vaak wordt er aangegeven waar niet mee gefokt mag worden met eventuele uitzonderingen hierop. Opties zijn benoemd in de bijlage.

Het ECVO onderzoek is standaard 12 maanden geldig. Voor sommige rassen/aandoeningen volstaat een lagere frequentie van onderzoeken (of een “ouder” onderzoeksresultaat).

Cochleaire Doofheid

Verplicht onderzoek

Toegestaan: beiderzijds horend (beide ouderdieren)

En beiderzijds horend x ongetest (buitenlandse reu)

Hartonderzoek

Nog in te vullen

DNA testen

Voor DNA testen is het belangrijk dat de test ook echt staat voor het probleem binnen dát ras! De Raad van Beheer checkt dit vaak door de internationale database te checken dit beschikbaar is op dogwellnet [[Harmonization - DogWellNet](#)].

Voor de DNA testen is het belangrijk om vooraf na te denken wat er mag. Wil je dat alle honden getest zijn, of mag het ook via vererving vrij zijn? Als 1 van de ouderdieren vrij is, moet de andere hond dan ook getest zijn? Het zijn belangrijke beslissingen zodat er zowel verantwoord gefokt wordt, maar ook om de fokpopulatie niet onnodig te verkleinen omdat bijvoorbeeld een buitenlandse fokker niet mee wil werken.

Toegestane combinaties zijn vaak:

Vrij x vrij

vrij x drager

vrij x lijder (afhankelijk aandoening).

Uitgesloten is vervolgens:

drager x drager

drager x lijder

lijder x lijder

Sommige rasverenigingen vinden het voldoende als 1 dier vrij is (bij een monogenetische recessieve aandoening).

Minimaal 1 van beide ouderdieren heeft het resultaat “vrij”.

Het is ook mogelijk dat een aandoening alleen bij de reu of alleen bij de teef kan voorkomen. Het is daarom mogelijk om het te koppelen aan het geslacht.

Bijvoorbeeld:

Toegestaan:

vrij x vrij

Vrij x drager

Vrij (teef) x lijder (reu)

Uitgesloten lijder teef.

Waar gaat het over: populatie of individuele honden?

Wordt op combinatie niveau gemaakt, gaat over dát nest. Niet over hele populatie!

DNA wat kan wel (en niet): vrij door vererving, uitzondering buitenlandse reu

Het is mogelijk dat de Raad van Beheer kosten gaat rekenen voor de controle en administratie.

Wat kan niet en waarom niet?

Screening die niet betrouwbaar is of geen uniforme resultaten geeft.

Geen screening: “de hond heeft aandoening x”

Onbetrouwbaarheid onderzoeker

Andere mogelijkheden dan de normenmatrix voor ernstige aandoeningen zoals epilepsie, doofheid, blindheid etc. (worden niet getest en kunnen daarom ook niet vooraf gecontroleerd worden door de RvB)

Uitleg over proces – happy flow

Allereerst wordt aan de rasverenigingen gevraagd welke normen zij voorstellen voor hun ras. Dit is altijd de basis. Er wordt vervolgens gekeken naar het aantal inschrijvingen van het ras in het NHSB en soms ook internationaal. Er wordt gekeken naar mogelijke problemen gerelateerd aan conformatie en/of rassetypische problemen. Hiervoor worden een aantal wetenschappelijke bronnen gebruikt. Er wordt een afweging gemaakt of de selectie op basis van de populatiegegevens en beschikbare gegevens over de screeningstesten en andere gezondheidsproblemen reëel is. Dit wordt voorgelegd aan het bestuur en wanneer dit hetzelfde is als wat de rasvereniging voorstelt, kan deze geïnformeerd worden en kunnen de normen gepubliceerd worden. Pas na publicatie gaat de termijn van 5-8 maanden lopen waarna de controle kan gaan plaatsvinden.

Bij overeenstemming kunnen de normen doorgegeven worden voor implementatie in de IT. Er moet rekening gehouden worden met een bepaalde doorlooptijd voor het inbouwen van de normen per ras. Er moet getest worden.

Iedereen met een MijnRvB account krijgt de mogelijkheid om combinaties te proberen in een speciale tab “toetsing regelgeving” (werknaam). Zodoende kan een fokker vooraf zien of op de geplande dekdatum de combinatie aan de voorwaarden voldoet!

Uitleg proces – geen overeenstemming

Hierboven staat het proces wanneer iedereen het met elkaar eens is. Dat hoeft natuurlijk niet. Zo kunnen er verschillende rasverenigingen zijn voor hetzelfde ras, die niet op 1 lijn zitten. Zo kan het zijn dat een rasvereniging iets voorstelt waar het bestuur niet mee akkoord kan gaan.

De eerste stap zal altijd overleg zijn. Met elkaar spreken om te zien of de verschillen overbrugbaar zijn. We hopen dat we er dan uit komen. Mocht dat het niet geval zijn, dan is het ook nog mogelijk om de Commissie Gezondheid in te schakelen. Zij geven een bindend advies aan het bestuur. De rasvereniging(en) worden hier vervolgens over geïnformeerd.

Een uitzondering op het overlegmodel is wanneer een vereniging iets wil wat niet ingebouwd kan worden in de IT. Helaas krijgt de rasvereniging dan gewoon te horen dat het niet mogelijk is.

Waarom niet gelijk aan VFR?

VFR bevat veel meer dan “alleen” de screeningsonderzoeken.

Waarom in rondes, waarom zo langzaam?

Kost tijd: voorwaarden per ras opvragen (rasvereniging), controleren voorwaarden (RvB), afstemmen tussen rasverenigingen, vertalen naar IT controle, inbouwen in IT, controleren of het goed is ingebouwd (testen), toegankelijk maken voor fokkers van dat ras (in MijnRvB), publiceren van voorwaarden op de website (houden van honden rassenpagina), tijd voor uitvoeren screeningsonderzoeken (fokkers), resultaten laten administreren/controleren (fokker en RvB), handhaving.

Wát kost er veel geld/tijd?

- Overleg en afstemming over voorwaarden
- Commissie gezondheid inschakelen: voorbereiding, commissieleden, afronding
- Inbouwen in IT
- Testen van elk ras
- Screeningsonderzoeken administreren en controleren (elk ras)
- Uitleggen waarom wel/niet voldoen

Vast format:

rasverenigingen leveren de voorwaarden aan in een vast format:

welzijn:

- minimale leeftijd teef bij eerste dekking: ____ (>16) maanden
- minimale leeftijd reu bij eerste dekking: ____ maanden

Screening gezondheidsonderzoeken:

- HD: screening verplicht. Combinaties kiezen die zijn toegestaan (opties 1 t/m 6). Let op het is mogelijk om een uitzondering te maken voor de buitenlandse reu in combinatie met het resultaat van de (Nederlandse) teef.
- ED: screening verplicht. Combinaties kiezen die zijn toegestaan (opties 1 t/m 4). Let op het is mogelijk om een uitzondering te maken voor de buitenlandse reu in combinatie met het resultaat van de (Nederlandse) teef.
- PL: screening verplicht. Combinaties kiezen die zijn toegestaan (1 t/m 5). Let op het is mogelijk om een uitzondering te maken voor de buitenlandse reu in combinatie met het resultaat van de (Nederlandse) teef.
- CD: screening verplicht. Combinaties kiezen die zijn toegestaan.
- ECVO: screening verplicht. Standaard 12 maanden geldig. Aangeven welke resultaten niet akkoord zijn (opties 1 t/m 6).
- ECVO: screening naar ICAA verplicht. Standaard 3 jaar geldig (opties 1 en 2).
- Hartonderzoek(en). Onderzoek verplicht
- SM/CM: standaard overzicht
- DNA: benoemen test, keuze uit welke combinaties toegestaan

Screeningsonderzoek gedrag

- MAG test. Screening verplicht. Resultaat voldoende. Het is mogelijk om een uitzondering te maken voor de buitenlandse reu.

Definitie buitenlandse hond: hond die in een FCI erkende buitenlandse stamboek staat ingeschreven en/of een hond die is uitgeschreven uit het NSHB (middels export pedigree)

Bijlage leeswijzer

Opties resultaten gezondheidsonderzoeken

Heupdysplasie

	Optie 1	Heupdysplasie
inzetten		HD-A x HD-A
inzetten		HD-A x HD-B
inzetten		HD-B x HD-B
uitsluiten		HD-C
uitsluiten		HD-D
uitsluiten		HD-E

	Optie 2	Heupdysplasie
inzetten		HD-A x HD-A
inzetten		HD-A x HD-B
inzetten		HD-B x HD-B
inzetten		HD-C x HD-A
uitsluiten		HD-C x HD-B
uitsluiten		HD-C x HD-C
uitsluiten		HD-D
uitsluiten		HD-E

	Optie 3	Heupdysplasie
inzetten		HD-A x HD-A
inzetten		HD-A x HD-B
inzetten		HD-B x HD-B
inzetten		HD-C x HD-A
inzetten		HD-C x HD-B
uitsluiten		HD-C x HD-C
uitsluiten		HD-D
uitsluiten		HD-E

	Optie 4	Heupdysplasie
inzetten		HD-A x HD-A
inzetten		HD-A x HD-B
inzetten		HD-A x HD-C
inzetten		HD-B x HD-B
inzetten		HD-B x HD-C
inzetten		HD-C x HD-C
uitsluiten		HD-D
uitsluiten		HD-E

	Optie 5	Heupdysplasie
inzetten		HD-A x HD-A
inzetten		HD-A x HD-B
inzetten		HD-B x HD-B
inzetten		HD-A x ongetest*
uitsluiten		HD-C
uitsluiten		HD-D
uitsluiten		HD-E
uitsluiten		HD-B x ongetest*

	Optie 6	Heupdysplasie
inzetten		HD-A x HD-A
inzetten		HD-A x HD-B
inzetten		HD-B x HD-B
inzetten		HD-C x HD-A
inzetten		HD-A x ongetest*
uitsluiten		HD-C x HD-B
uitsluiten		HD-C x HD-C
uitsluiten		HD-C x ongetest*
uitsluiten		HD-D
uitsluiten		HD-E
uitsluiten		HD-B x ongetest*

Elleboogdysplasie

	Optie 1	Elleboogdysplasie
inzetten		vrij x vrij
uitsluiten		graad 1
uitsluiten		graad 2
uitsluiten		graad 3

	Optie 2	Elleboogdysplasie
inzetten		vrij x vrij
inzetten		vrij x graad 1
uitsluiten		graad 1 x graad 1
uitsluiten		graad 2
uitsluiten		graad 3

	Optie 3	Elleboogdysplasie
inzetten		vrij x vrij
inzetten		vrij x graad 1
inzetten		graad 1 x graad 1
uitsluiten		graad 2
uitsluiten		graad 3

	Optie 4	Elleboogdysplasie
inzetten		vrij x vrij
inzetten		vrij x graad 1
inzetten		graad 1 x graad 1
inzetten		Vrij x ongetest*
uitsluiten		graad 1 x ongetest*
uitsluiten		graad 2
uitsluiten		graad 3

Patella luxatie

	Optie 1	Patella luxatie
inzetten		vrij x vrij
uitsluiten		graad 1
uitsluiten		graad 2
uitsluiten		graad 3
uitsluiten		graad 4

	Optie 2	Patella luxatie
inzetten		vrij x vrij
inzetten		vrij x graad 1
uitsluiten		graad 1 x graad 1
uitsluiten		graad 2
uitsluiten		graad 3
uitsluiten		graad 4

	Optie 3	Patella luxatie
inzetten		vrij x vrij
inzetten		vrij x graad 1
inzetten		graad 1 x graad 1
uitsluiten		graad 2
uitsluiten		graad 3
uitsluiten		graad 4

	Optie 4	Patella luxatie
inzetten		vrij x vrij
inzetten		vrij x graad 1
inzetten		vrij x ongetest*
uitsluiten		graad 1 x graad 1
uitsluiten		graad 2
uitsluiten		graad 3
uitsluiten		graad 4
uitsluiten		graad 1 x ongetest*

	Optie 5	Patella luxatie
--	---------	-----------------

inzetten		vrij x vrij
inzetten		vrij x graad 1
inzetten		graad 1 x graad 1
inzetten		graad 2 x vrij
uitsluiten		graad 2 x graad 2
uitsluiten		graad 1 x graad 2
uitsluiten		graad 3
uitsluiten		graad 4

ECVO algemeen

	Optie 1	ECVO
inzetten		Beide ouderdieren zijn onderzocht
uitsluiten		Geen (geldig) onderzoek bekend

	Optie 2	ECVO
inzetten		13. Distichiasis/ Ectopische Cilie- niet vrij x 13. Distichiasis/ Ectopische Cilie - vrij
uitsluiten		3. Cataract (congenitaal) - niet vrij
uitsluiten		13. Distichiasis/ Ectopische Cilie- niet vrij x 13. Distichiasis/ Ectopische Cilie - niet vrij
uitsluiten		13. Distichiasis/ Ectopische Cilie- niet vrij x onbekend
uitsluiten		15. Cataract (niet-congenitaal) - niet vrij
uitsluiten		17. Retina Degeneratie (PRA) - niet vrij

	Optie 3	ECVO
uitsluiten		3. Cataract (congenitaal) - niet vrij
uitsluiten		8. IridoCorneale Hoek Abnormaliteit (ICAA) - niet vrij
uitsluiten		15. Cataract (niet-congenitaal) - niet vrij
uitsluiten		16. Lensluxatie (primair) - niet vrij

	Optie 4	ECVO
uitsluiten		3. Cataract (congenitaal) - niet vrij
uitsluiten		13. Distichiasis / ectopische cilie-niet vrij -ernstig
uitsluiten		15. Cataract (niet-congenitaal)- niet vrij

	Optie 5	ECVO
uitsluiten		11. Entropion / Trichiasis - niet vrij - ernstig
uitsluiten		12. Ectropion / macroblepharon - niet vrij - ernstig
uitsluiten		13. Distichiasis / ectopische cilie - niet vrij - ernstig

	Optie 6	ECVO
uitsluiten		1. Membrana Pupillaris Persistens (PPM) - <u>iris</u> - niet vrij x 1. Membrana Pupillaris Persistens (PPM) - onbeslist
uitsluiten		1. Membrana Pupillaris Persistens (PPM) - <u>iris</u> - niet vrij x 1. Membrana Pupillaris Persistens (PPM) - niet vrij
uitsluiten		1. Membrana Pupillaris Persistens (PPM) - <u>lens</u> - niet vrij
uitsluiten		1. Membrana Pupillaris Persistens (PPM) - <u>cornea</u> - niet vrij
uitsluiten		2. Persisterende Hyperpl. Tunica Vasculosa Lentis / Primair Vitreum (PHTVL/ PHPV) - <u>niet vrij - graad 2-6</u>
uitsluiten		3. Cataract (congenitaal) - niet vrij
uitsluiten		4. Retina Dysplasie (RD) -niet vrij
uitsluiten		5. Hypoplasie-/ Micropapilla - niet vrij
uitsluiten		6. Collie Eye Anomaly (CEA) - niet vrij
uitsluiten		11. Entropion/ Trichiasis - niet vrij
uitsluiten		12. Ectropion/ Macropblepharon -niet vrij
uitsluiten		13. Distichiasis/ Ectopische Cilie - niet vrij
uitsluiten		14. Cornea Dystrofie - niet vrij
uitsluiten		15. Cataract (niet-congenitaal) - niet vrij
uitsluiten		16. Lensluxatie (primair) - niet vrij
uitsluiten		17. Retina Degeneratie (PRA) - niet vrij

ECVO specifiek onderzoek ICAA

	Optie 1	ECVO
uitsluiten		8. ICAA matig
uitsluiten		8. ICAA ernstig

	Optie 2	ECVO
inzetten		8. ICAA vrij x 8. ICAA vrij
inzetten		8. ICAA vrij x 8. ICAA gering
inzetten		8. ICAA vrij x 8. ICAA matig
uitsluiten		8. ICAA matig x ICAA gering
uitsluiten		8. ICAA matig x ICAA matig
uitsluiten		8. ICAA ernstig